

Platform Onderwijs 2032

Postbus 90405

2509 LK Den Haag

Amsterdam, 16 november 2015

Betreft: reactie op het conceptadvies van Platform Onderwijs 2032

Geachte leden van Platform Onderwijs 2032,

Bij deze gaan wij als Meesterschapsteam Moderne Vreemde Talen (MVT) graag in op uw uitnodiging te reageren op het conceptadvies dat u op 1 oktober heeft gepresenteerd. Het Meesterschapsteam MVT maakt deel uit van het programma "Meesterschap in de vakdidactiek" waarin acht universiteiten – met de steun van het Regieorgaan Geesteswetenschappen – een impuls geven aan de versterking van de vakdidactiek in de Geesteswetenschappelijke schoolvakken, zowel in onderzoek als in onderwijs.

Het conceptadvies zet sterk in op persoonsvorming en maatschappelijke en sociale vaardigheden (bijv. respect voor anderen) die u belangrijk acht in onze cultureel diverse samenleving. U geeft daarbij aan dat u nog verder zou willen nadenken over hoe persoonsvorming gestalte zou moeten krijgen en wat het betekent om maatschappelijke en sociale vaardigheden deel te laten uitmaken van het kerncurriculum. Vanuit onze expertise geven wij u graag aan hoe wij menen dat moderne vreemde talen hieraan substantieel kunnen bijdragen.

Persoonsvorming – zoals u zelf aangeeft – speelt in op de nieuwsgierigheid en de creativiteit van leerlingen. Binnen MVT bereik je dit niet alleen via middelen zoals muziek maken, toneelspelen of filmen maar vooral door verdieping aan te brengen in het huidige curriculum. Verdieping houdt in: een betekenisvol taalonderwijs met nadruk op inhoud, op de culturele context van de doeltaal en op bijzonderheden van deze taal en cultuur. Talenonderwijs moet verder gaan dan taalvaardigheidsonderwijs door sterk in te zetten op het taalbewustzijn en de interculturele competentie van de leerling. Hierbij wordt ernaar gestreefd de leerling bewust te maken van taal als

systeem, de rol van taal in de samenleving maar ook van de eigen taalvaardigheid. Daarbij worden handvatten aangereikt om van de leerling ook buiten de schoolmuren en na de schoolcarrière een zelfstandige taalleerder en competente acteur in multi- en interculturele situaties te maken. Bij het inzetten op de interculturele competentie leert de leerling niet alleen over de vreemde cultuur en literatuur, maar wordt hij ook voorbereid op het cultureel bepaald handelen in verschillende culturen en reflecteert hij via de vreemde cultuur kritisch op de eigen cultuur. De integratie van deze twee componenten in het huidige curriculum maakt het mogelijk om in te spelen op de belevingswereld van de leerlingen en vanuit verschillende invalshoeken aan te sluiten op actuele vraagstukken, waarbij persoonsvorming en het ontwikkelen van maatschappelijke en sociale vaardigheden hand in hand gaan. Graag merken we op dat de uitvoering van deze inhoudelijke verdieping van het MVT-onderwijs ons inziens pas een kans maakt als die verdieping in de eindtermen verankerd wordt.

Zoals u aangeeft in uw voorstel moet vreemde talenonderwijs meer zijn dan een oriënterende kennismaking. Naast de hierboven voorgestelde inhoudelijke verdieping stellen we voor ook hogere eisen te stellen aan de te bereiken taalvaardigheid, zodat de afgeleverde leerlingen voldoen aan de verwachtingen die vervolgopleidingen en bedrijfsleven van hen hebben. Een hoger niveau vraagt om een passende didactiek. Onderzoek heeft aangetoond dat de inzet van de doeltaal in de klas de taalvaardigheid van de leerlingen verhoogt. In Europees perspectief blijft Nederland echter achter als het gaat om doeltaalgebruik, een gemiste kans! Docenten moeten dan ook meer dan nu het geval is gestimuleerd en ondersteund worden de didactiek van het doeltaalgebruik in hun onderwijs te integreren.

Naast aandacht te vragen voor persoonsvorming en maatschappelijke en sociale vaardigheden gaat uw conceptadvies in op de situatie rond specifieke vreemde talen. Wij willen graag reageren op uw keuze om Engels tot het kerncurriculum te rekenen en Duits en Frans hier buiten te plaatsen. Wat het Duits en Frans betreft merken wij op dat er een spanningsveld zit in het huidige advies. Aan de ene kant beschouwt u maatschappelijke en sociale vaardigheden als kernvaardigheden die van essentieel belang zijn binnen de huidige multiculturele samenleving, aan de andere kant suggereert u dat de studie van talen – die leerlingen de toegang tot andere culturen faciliteert – niet tot de kern behoort. Zoals hierboven aangegeven vervullen de moderne vreemde talen een belangrijke rol in de persoonsvorming van de leerling en bereiden zij hem voor op de culturele verscheidenheid in Nederland en daarbuiten. Verder wijzen wij op het economische belang van Frans en Duits binnen een Europese context. Het lijkt ons dan ook zeer onwenselijk om de vreemde talen als keuzevak te bestempelen, waarmee u de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden die de talen de leerlingen potentieel bieden, beperkt. Het serieus nemen van de moderne vreemde talen is in lijn met het Verdrag van Lissabon, waarin de intentie wordt uitgesproken alle EU-burgers minimaal twee vreemde talen te onderwijzen. Wel volgen wij graag het Platform in een keuze voor specialisatie. Voor ons zou deze kunnen bestaan uit een keuze voor het Duits óf het Frans, wel met een aanzienlijke verdieping. Leerlingen die zich willen profileren in de talen en culturen kunnen uiteraard beide of uiteraard andere talen kiezen.

Wat het Engels betreft hopen we dat u in uw eindrapport helder maakt welke status dit schoolvak binnen het Nederlands onderwijs moet hebben en welke doelen daarbij nagestreefd worden. Als men met het vervroegd aanbieden van het Engels de leerling wil voorbereiden op het functioneren in een samenleving waarin het Engels als *lingua franca* wordt gebruikt, dan zijn er belangrijke implicaties voor de doorlopende leerlijn Engels die ontwikkeld zal moeten worden en voor de daarbij behorende didactiek. Voorts merken we op dat uw eindadvies versterkt zou worden als de keuze voor het vervroegd aanbieden van het Engels wetenschappelijk onderbouwd wordt.

Wij hopen dat u de bovenstaande elementen kunt meenemen in uw overwegingen voor het eindadvies en blijven uiteraard beschikbaar voor verdere toelichting. Binnen ons meesterschapsteam ondersteunen we momenteel onderzoek naar taalbewustzijn, interculturele competentie en doeltaalgebruik in de mvt-les. Onze expertise hierin bieden wij graag aan bij het omzetten van het eindadvies in concrete curriculumuitwerkingen.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. Mike Hannay, voorzitter, VU (m.hannay@vu.nl)

Dr. Sabine Jentges, RU

Dr. Bert Le Bruyn, UU

Dr. Marjon Tammenga-Helmantel, RUG